



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**In Titi Livii Patavini, Historiarvm Ab Vrbe Condita Libros,
Qvi quidem exstant, omnes, Observationes**

Godelevaeus, Wilhelm

Francofvrti, 1609

In VII. Librvm Titi Livii Annotationes.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69254](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69254)

pascuntibus in auspicando pullis, ac per contemptum religionis mari demer-
sis, ut ibi erant, quando esse nolent, praelium navale inire superatusque est.
Et Alconius scribit dici solitum magistratum incunctibus: aues pascunt. Tor-
neb. lib. 14. aduef. cap. 12.

Recusantibus aditibus plebis] Nam hi eo tempore, quo plebs in montem fa-
cium fecerant, cum tribunis creati erant, ut tribunis subministrarent omnia
necessaria, eaque causas indicarent, quas ipsi eis permitterent, simul quoque
omnia decreta, plebiscita, senatusconsulta asseruarent, sacrorum publico-
rumque locorum curam haberent, ab iis, quæ ædes dicuntur, ædiles vocati, ut
Dionysius, Pomponius, & Zonaras scribunt. Cæterum eorum, qui ex Patritiis
electi, Curules à solito eburneo dicebantur, manus erat latus publicos Maxi-
mos vel Romanos facere, sacras priuatasque ædes procurare, totam urbem
tueri, ut cloaca & aqueductus, & quæque publica ædificia munda essent, lo-
ca in theatro assignare, quin si quisquam seruum aut iumentum morbosum,
vitiosumve pro integro sanoque vendidisset, edicto ædiliū emptori succur-
rebat, prout habetur in ff. sub tit. de ædil. edict. per totum.

*Ædiles
plebis.*

*Ædiles
curules
unde.*

IN VILLIBRVM TITI LIVII ANNOTATIONES.

P*ratore*] Mirum videri potest, quod Lilius hic scribit, Prætores anno vr-
bis 389. creatum, cum supra libro 3. tradiderit Horatia lege consules &
prætores eisdem auspiciis creatos esse. Sed id ita intelligendum esse ex-
istimat Antonius Concius lib. 2. subcisiuarum lect. iuris ciuili cap. 19. quod
tunc nouus gradus & numerus magistratus potius quam appellatio sit facta,
& cum usque ad illum annum consules nomine prætoris significarentur, tran-
sisse tunc primum hoc nomen à consulibus ad eum nouum magistratum, qui
tunc creatus est. Nam antiquissimo tempore, ut & superius annotatum est,
prætor appellabatur consul, & interdum omnis magistratus, cui exercitus pa-
tebat, ut ait Alconius 3 in Verrem. Cui assentiuntur Festus lib. 11. & Nonius
auctoritate Varronis, de vita populi Romani, lib. 2.

*Prætores
quando
instituti.*

Curulis aditate] Duo erant ordines ædiliū. Alter in quo ipsi ædiles in iure
dicendo sellis incuruos pedes habentibus utebantur. Alterum magistratum
popularem appellabant, ut præcedenti libro docuimus. Erat autem sella cu-
rulis vestibulum, quo sedentes magistratus gestabantur, quod gestatorium
etiam dicitur, & gestatoria sella, Budæus in priorib. annotat.

*Ædiliū
duo ordi-
nei.
Sella cu-
ruli.*

Curulis sellis prætextatis] Prætori enim sella curulis, toga prætextata, & sex li-
ctores permitti. Vnde Polybius & Plutarchus præturam sex securium magi-
stratum vocant. Porro cum prætores non nisi ex patribus primo creati mos
esset, hic deinde honos etiam plebi communicatus est, anno urbis 417. &
Quintus Publius Philo, ut Lilius infra auctor est, primus è plebe prætor fa-
ctus est. Postea non sufficiente eo prætores, quod multa turba peregrinorum
etiam in urbem veniret, circa annum urbis 510. creatus est alius prætor iisdem
auspiciis, qui peregrinus est appellatus, quod plerunque inter ciues & pere-
grinos ius reddebat, cum alter prætor urbanus diceretur, ut tradit Florus in
Epitoma libro 19. Porro Sicilia atque Sardinia in prouinciarum formam red-
datis, prætores alii duo sunt additi, qui in eas prouincias mitterentur, Epi-
toma lib. 20. Solin. cap. 21. Victis postea duabus Hispaniis, alii duo creati sunt,
qui in Hispanias mitterentur anno 558. Atque per multa tempora hoc ob-
seruatum est, ne plures quam duo prætores, Urbanus & Peregrinus in vrbe
manerent, reliqui quatuor in prætura ipso magistratu in prouincias sortitas
irent, atque in eis annum prætura explerent, donec postremo Sylla dicta-
tor latis nouis questionibus publicis, velut de patricio fallo, de sitariis,

*Prætor
peregrini-
mus.*

de iniuriis, prætores veteribus duos adiecit, atque ad octo prætorum numerum auxit.

Ludi scenici.

Ludi scenici] Quibus scenici agones exercebantur, qui & Musici agones dicebantur, & Dionysiaci quasi Libero patri dicati. Quare & homines ipsi scenici vno verbo à Græcis Dionysiaci artifices dicuntur, auctore Aristotele & Gellio libro decimo, prout annotat Budæus in L. Athletas, ff. de his qui notam infam. Ludi vero publici apud Romanos circo & cauea diuidebantur. Circo cunicula circensis, & pugillatio, luctatioque continebantur. Cauea theatralia & scenica ludicra. Cauea enim dicebatur ea theatri pars, vnde populus spectat:

Cauea quid.

Lucret. Namque ibi confestim caueam subter & omnem
Scenalem spectem, patrum, matrumque, Deorumque
Inficiunt.

Sic & Græci diuidunt ludos in Gymnicos & Musicos. In Gymnicis est luctatio & pugillatio, & curricula. In Musicis Comædia & Tragedia & alia. De ludorum Scenicorum vero origine Cælius lib. 8. cap. 7. lect. 2. & cap. 8. libri eiusdem, vbi tradit Scenicos dici à scena, id est tentorio à rusticis innumbrationis causa excitari solito.

Ludiones qui.

Ludiones ex Hetruria] Ludii, inquit Dionysius Halicarnasæus, adolescentes erant tuniculas induti inignes, galeati & enliferi peltatique, qui omnibus Circensibus & Theatralibus pompis in versum incedebant, ipsius velut pompæ duces, salis similes. Ludi ex eo vocati, quod à Ludis hoc genus ludicii inuentum videretur. Torneb. lib. 6. aduers. c. 6. & lib. 19. c. 10.

Modi Musici definiti.

Inocularia] Id est, quæ nec vera, nec seria, sed ficta atque ridicula essent. *Tibicinus modus*] Id est, intentionem ac depressionem modulationis. Est enim modus vocis ad vocem certo interuallo migratio, vt Musici definiunt, sic Varro in Modio: Modum scenatilem, pro versus scenico, vel iambico, quo in Comædiis & Scena Poetæ vti solent, posuit, prout annotat Torneb. lib. 12. aduers. cap. 16.

Satyræ.

Impletis modis Satyræ] Variarum serum mixtarum sparsim nulloque ordine congestam, veteres Satyræ appellarunt. Hic vero accipitur pro Poemate Latinis proprio. Nam vt Quintilianus scribit, Satyræ Latinorum tota est, neque à Græcis accersita. Satyræ enim Græci non scripserunt. Hoc tamen negari non potest, Lucillum Satyrarum inuentorem atque auctorem, veteres Comædiæ Poetas Eupolini, Cratinum, Aristophanem, & ceteros secutum, se ad Satyras scribendas contulisse, vt testatur Horatius 4. Sat. lib. 1.

Fescennini versus.

Fescennini versus] Fescennini versus sic dicti, quod ex Fescennina vrbe Campaniæ allati essent, vel ideo, quod fascinum arcere putabantur. Canebantur enim initio in nuptiis & omnium venerearum lasciuarum, opprobriorumque plenissimum erant, & magna verborum licentia constabant, vnde Catullus in Epithalamio Iulii & Manlii: Ne diu taceat prociæ Fescennina locutio. Deinde vero non solum in sponso, sed in quolibet alios locum habuit. Vnde Horat. lib. 2. Epist. ep. 1.

Fescennina per hanc inuevta licentia morem,

Versibus aliteris opprobria rursica iudo, &c.

Ab Satyræ] A quorum lasciuia temere nunc huc nunc illuc saltantium Satyræ, dicta Satyræ esse videtur, vt docet Brasilius in proverbiis per Satyræ.

Ad manum cantari.

Ad manum cantari] Ad manum cantare dixit, pro cantare in presentia, & parata interpretatur, & seruum ad manum ad multa vilem, Torneb. lib. 3. aduers. cap. vii.

Diuerbia.

Diuerbiaque tantum] Diuerbia vocantur, cum diuersæ agunt personæ, sicuti cantica in Comædiis intelligimus, vbi vnus modo loquitur, Cælius libro 9. cap. 7.

cap. 7. lect. antiq. Exodium vero. vt idem ex Polluce tradit, lib. 19. cap. 9. can-
 tus est, quem e theatro cedentes concinerent.
Fabulis Attellanis Obseruandum, Attellanos dici priuatim personatos, quo-
 niam id illis esset ius, ne in scena personam deponere cogerentur. Quod hi-
 strionibus aliis pati necesse erat. Hinc quæ ab his agebantur fabulæ peculiari
 appellatione nuncupabantur personatæ, vt tradit Cælius lib. 8. cap. 8. lect. an-
 tiq. Vt vero Satyræ Græcis Tragediis interponebantur, Tragediis Latinis ad
 exhillarandum spectatorem Attellanarum exodia interferebantur, nec hi-
 strionibus earum actus committebantur, sed honestis iuuenibus, quanquam
 fortasse tandem aliquando à mimis aliis & histrionibus fabulæ istæ actæ sunt.
 Erantque hæ fabulæ vrbaniſſimæ: & vrbis iocos elegantiamque imitabantur,
 & ab vrbe Attella nomen erant adeptæ. Itaque earum actores vrbici, vt apud
 Iuuenalem, vocabantur:

Vrbicus exodio nſum mouet Attellana.

Gestibus Antonos.

Sicut & earum actores vrbici vocantur Martiali.

Quod non optimus vrbici Poeta.

Attellanæ autem non totæ, sed earum actus aliquis Tragediis interpone-
 batur, e scena digressis Tragediis: ita quod extra Tragediæ argumētum,
 digressis Tragediis agerentur, exodia vocabantur. Hinc Exodiarus Marcel-
 lino, vt in omni spectaculo, Exodiario, Venatori, Aurigæ & Histrionum ge-
 neris omni. Tornebus lib. 3. aduersariorum cap. 17. Quod vero hic Lilius scri-
 bit inſtratum, ne Attellanarum actores tribu monerentur, id eo referendum,
 quod scenici & arenarii olim infames fuerint, vt I. C. testatur in L. Athletas,
 si de his, qui not. infam. vt ex Lampridio docet Cælius lib. 8. cap. 8. lect. antiq.
 Macrob. Saturnal. lib. 3. cap. 4. Histriones contendit non inter turpes habi-
 tos, idque Ciceronis testimonio, qui Roscio & A. Sopo histrionibus familia-
 riter vltus sit. Sed aduersatur ei Probus, in præfatione de vita excellentium
 Imperator. vbi scribit apud Græcos in scenam prodire, & populo esse specta-
 culo nemini fuisse turpitudini. Apud Romanos vero infame atque ab hone-
 state remotum. Vbi non contemnenda de hoc Hieronym. Magius in suis an-
 notationibus, quæ vide.

*Exodia
vide.
Histrio-
nes infam-
es.*

Numerus Minervæ inuentum Aliis diuersum placuit, nimirum quod Theut,
 qui & Theutates seu Mercurius princeps & computationem
 excogitavit, qua tempeſtate Ægypti rex fuerit Thamus, quem dicunt Amo-
 nem, Cælius lib. 22. cap. 15.

*Nemo-
rus Mi-
neruæ in-
uentum.*

Nortia Neruſca Meminit huius Cælius lib. 22. cap. 3. Sub eius autem nomi-
 ne sortem fortunamque significari, docet Martianus Capella in libro de nu-
 ptis Philologia. Meminit eius & Iuuenal. Satyr. 10. licet codices & interpre-
 tes variare videantur. Quidam hanc Deam Neruſciam potius quam Nortiam
 appellandam esse censuerunt, sed citra rationem.

*Nortia
Ner-
ſca.*

Ad nomina non reſpondent Id est, qui non comparuiſſent, vt Bndæus in
 prioribus annotationibus interpretatur. Nam nomina dare est profiteri, &
 veluti inſcribendum curare. Et nomen recipere Lilius lib. 7. belli Punicī se-
 cundi dicit pro eo, quod vulgus dicit, recipere ad monſtram, quod & ratio-
 nem habere dicitur.

*Reſpon-
dere ad
nomina.
Nomen
dare.*

L. Manlius Cicero lib. 3. officiorum filium Lucium, patrem vero Aulum.
 Manlium appellat cap. 11. vbi de fortitudine diſputat, cui contentit Entro-
 pius lib. 2. cap. 1.

Inſacundus ſi Ob linguæ tarditate, vnde domesticis & Reipub vltibus in-
 utilis videbatur. De hac autem relegatione Valer. Max. lib. 6. cap. 9. Sabell.
 lib. 3. Ennead. 4. Raps. Volater. lib. 17. cap. 1. vrbani. com. men.

Tra ſe deinde vltis Cic. refert, quod Pomponius diſmiſſus à Manlio rem-
 24

ad populum detulerit, indicans cur sibi à causa desistere necesse esset. Tantum temporibus illis valebat, etiam metu extortum iusiurandum. Est autem Manlius præclarum pietatis in parentes etiam plus æquo seueriores exemplum. Vide Sabell. lib. 3. cap. 7. Valer. lib. 5. cap. 4.

Ruffuli
qui.

Quos Ruffuli vocant] Tribunorum militum, vt docet actioe secunda in Verrem Padianus, duo genera erant. Primum eorum, qui Ruffuli vocantur, hi in exercitu creati solebant. Alii fuerunt comitiati, qui Romæ Comitibus designabantur; patet itaque, non omnes tribunos militum populi suffragio creatos, & qui creabantur, primum creati cepisse. Q. Seruilius II. & L. Genutius I. I. consulis, de iisdem meminit Lilius infra lib. 9. vbi vide.

Hispanus
gladius.

Hispano cingitur gladio] Hispanus gladius qui fuerit, Polybius lib. 6. explicat, inter cetera dicens: Καλῶς δὲ αὐτῶν ἰσθητικῶν, ἐξ ἧς αὐτῆ κίνησι ἀσφραγιστοῦ καὶ ἡγεμονίας, ἢ ἀμφοῖν τῶν μετέω βίαιον ἀσφραγιστοῦ καὶ ἡγεμονίας. Brodæus lib. Miscellaneorum 1. cap. vii.

Torquati
cognomen.

Torquati cognomen auditum] Vide Plinium libro 33. cap. 1. & Alexand. ab Alexan. lib. 1. cap. 9. Florum lib. 1. cap. 13. Gellium lib. 9. cap. 13. Valer. Max. lib. 2. cap. 2.

Conciliabula obire soliti erant] Conciliabula loca erant, in quibus ius dicebatur, & in concilium conueniretur. De quibus infra plura, & Tornebus lib. 1. aduersar. cap. 11.

De vicefima] Huius vicefima meminit & Cicero ad Att. lib. 2. quamvis Blondus in sua Roma triumphante, vbi de veltigalibus disputat, nescio cuius auctoritate fretus, Ciceronem in eo loco de vicefima quadam loqui scribit, quam ex re frumentaria Latini Romanis præstiterunt.

Vnciarium
foenus.

Vnciarium foenus] Tacitus lib. 5. foenus vnciarium duodecim Tabularum legibus constitutum fuisse tradit. Decemio autem post hanc de vnciarium foenore latam legem, Semiunciarium tantum ex vnciarium factum, tribunitio, vt inquit Tacitus, rogationibus. Sed cum ne sic quidem foenus tolerari posset, L. Genutius ad plebem tulit, ne foenerare liceret. Verum cum confutata esset hæc legibus avaritia, aperteque grassari metu legum non audeat, ad fraudes se conuertit. Via fraudis hæc fuit, vt nomina in socios, qui hæc legibus non tenebantur, transcriberent, atque ita libero foenore debitores obreabantur. Deprehensa autem hac fraude M. Sempronius Tribunus plebis ex auctoritate patrum legem rogauit, plebique sciuit, vt cum sociis ac nomine Latino pecunia creditæ idem ius esset, quod cum ciuibus Romanis. Vnciarium vero foenus dicitur ratione maximæ vsuræ, quæ in assis partes diuidi potest, as enim, qui 12. vncias continet, pro toto & integro vsurpari solet, vt tradidit Zalius in catalogo legum antiquarum, à quo nec Sigonius dissentire videtur, dum de iure ciuim Rom. lib. 2. cap. 11. scribit, Veteres vnciarium vsuram dixisse, respicientes centesimam, quam maximam vsuram existimauerunt, quæ est, cum pars sortis centesima singulis mensibus perditur, id est, cum quæstannis duodeni pro singulis vsuræ nomine numerantur. Hanc vero quasi vsuram assis quendam esse voluerunt. Vnde alia minores vsuræ, quasi assis partes, aut particula fluxerunt: semis cum dimidia pars centesimæ in menses singulos soluitur, quadrans cum quarta, vnciarum cum duodecima, semiunciarum cum vicefima quarta.

Stolo sua
lege puniuntur.

Sua lege puniuntur est] Vt doceret alios, nil aliud præcipi debere, nisi quod prius quisque sibi imperauerit. Tum enim salua est Resp. si legislatores suas quoque leges sanctissime custodiant, & sibiipsis custodiendi necessitatem imponant. In qua re non immerito toties Lycurgus Spartanorum legislator collaudatus est,

est, non inuentione legis magis quam exemplo clarior, ut qui nunquam lege in alios sanxit, cuius non ipse primum in se documenta daret, teste Iust. lib. 3.

Iugerum agri Iugerum est campi mensura, quam ducentis pedibus Mathematici definiunt. Quintilianus lib. 1. cap. 18. ducentis quadraginta pedibus in longitudinem, dimidit in latitudinem iugerum describit. Et est quod vno boum iugo die arari possit, teste Valla lib. 1.

Lymphatis Græci Nympholeptos vocant, quasi Nympharum spiritu correptos, ut Budæus tradit in prioribus annotationibus, fuit vero Lympha etiam syluestris Dea, ex quarta cœli regione, ut tradit Gyraldus historia Deorum lyncagm. 1.

Dictatorem in promiscuo esse Cum etenim dictator lege ex consularibus legendus esset, & patrii soli ad hoc vsque tempus consules fuissent, minime eam plebi communicandam esse videbatur contra consuetudinem veterem. Sed licet id contra consuetudinem fuerit, non tamen contra legem factum est, ut eruditè ostendit Manutius de legibus Romanis. Non enim lex dictatorem de plebe fieri viderat, sed de consularibus iusserat: At C. Martius consularis Satisfecit igitur legi Popilius, cum consularem hominem dictatorem dixit patrii non satisfecit, quia consularem de plebe dixit.

Rei ad interregnum redit Ut Dictator comitiorum causa: sic quoque Interrex creari solitus est. Et huius quidem creandi mos, quam Dictatoris antiqui iura quior, ut supra tradidimus. Neque enim dictator comitiorum causa ante dici ceptus est, quam dictator de plebe creatus est. Nam cum ante illud tempus nihil interesset, plebis dictatore an Interrex consularia comitia haberet, quod nec Interrex, nec Dictator quisquam de plebe creari poterat, qui alterum ex plebe consulem crearet. At postea quam dictaturæ fastigium descendit, tum demum ut absentibus consulibus, Dictator potius quam Interrex comitia haberet, omnem diligentiam adhibebat, contra interregem patres petebant. Est autem interregnum aliud nihil quam potestas in dies quinque, cum rex mortuus est, ad alterum subrogandum sufficiendumve comparata. Petronius lib. 3. de magistr. Rom.

Postremum populus iussisset Ad hanc legem Decemviralem visus est auctor ad Herennium lib. 2. respexisse, quum eam defensionem tenuisse contenderet, qua ostenditur id factum esse, quod ea lex sanciat, cui abrogatum vel derogatum sit, id quod posteriori lege sancitum sit, esse neglectum, nimirum quia illud demum ius & ratum erat, ut aiunt Decemviri, quod postremum populus iusserat, proinde si noua lege vetus esset abrogata sanctio, legi nouæ vetus lex omnino cedebat, Rænardus ad L. XII. Tabul. cap. 1.

Quinguentri quos mensarii vocant Hos extra ordinem magistratus fuisse apparere, nec etenim continuo & eodem numero creabantur. Intra enim lib. 23. Trumvirum mensariorum meminit: Fuere qui existimant, argentarios eosdem fuisse cum mensariis, sed plurimum inter eos interfuisse ostendit Sigonius lib. 2. cap. 11. De iure ciuium Rom. Mensarii siquidem publicam rationem conficiebant, argentarii priuatam, illi rei nummarie publicæ curatores, hi negotiationis priuata erant.

Vana (ut plerunque fit) caderent Loquitur non de ictu directiore, sed grauiore liberatioreque ex supernis locis in ima, ex imis vero in suprema, aut in æqua magis irritò citraque offensam. Aduersari vero huic loco videntur, quæ scribit Gellius ex L. Claudio Quadrigario, lib. 9. cap. 1. De quorum concillatione Magius lib. 2. Miscell. cap. 16.

Mataris prope traiecto Mataris teli genus, paulo quam lancea minus, cuius Sifenna apud Nonium meminit, Cæsar lib. 1. de bello Gallico: Et è loco, inquit, superiore in nostros venientes tela coniciebant, & nonnulli inter carros totaque mazeræ ac tragulas coniciebant. Mazacis apud Hesychium est

balla

duo, cui hæc verba erant adiuncta: Maiestatem populi Romani comiter conferent. Quam inquam tum conditionem fuisse probavit Cicero, cum Balbum de civitate defendit. Primum, inquit, verbi genus hoc conservandi, quo magis in legibus quam in foederibus uti soleamus, imperantis est, non precantis: deinde cum alterius populi maiestas conservari iubetur, de altero fietur: certe ille populus, in superiore conditione causaque ponitur, cuius maiestas foederis sanctione defenditur. Quod autem in hoc genere dixit Cicero comiter, id videtur dixisse Livijs sine dolo malo, in exponendis conditionibus pacis Ætolis datur. Sic enim scriptum est: Imperium maiestatemque populi Romani gens Ætolorum conservato sine dolo malo.

Extremum præceptum est æquissimi foederis, cuius formula fuit, cum ab utraq; parte cauebatur, & pari iure societas utrinque, & amicitia stabiliebatur, quale fuit illud Annibalis cum Locrensis, de quo idem scribit hoc modo: Locrensisbus Annibalis iussu pax data, ut liberi suis legibus viverent, urbs pariter & portus in potestate Locrensi essent: societas eo iure flaret, ut Pœnus Locrensem, Locrensis Pœnum, bello ac pace iuvaret. Quo in genere foedera fuerunt, quæ populus Rom. cum Carthaginiensi, antequam armis inter se decerarent, fecit: quorum meminit Polybius lib. 3. ut iniqua, quæ post consecuta sunt omnia. In omnibus autem foederibus faciendis, aut foederum legibus conscribendis, illud erat solenne ac prope translativum, ut legibus, libertati, agris, locis, ædificiis publicis, privatisque, & cæteris præter hæc, rebus publicis, privatisque, liberis, servisque bello amissis, consuetudini, & portu, exigendis, eius populi caueretur, quo cum amicitia iungebatur, quod ex veterum monumentorum diligenti observatione colligitur.

Edicium in saltu collem] Gaurum montem nominat Plinius de viris illustribus cap. 26. qui in Campania erat prope oppidum Bacchi & Vulturum fluvium. qui præfatum adhuc retinet nomen. Vide Volaterran. lib. 6. cap. 8. Geograph.

Secunda vigilia buccina] Milites quippe, cum nimis longum esset, totam per noctem agere excubias, in quatuor vigiliis noctem dividebant, quarum prima à noctis principio usque ad initium quartæ horæ inæqualis producebatur: secunda, à fine tertie horæ ad mediam noctem durabat, tertia inde ad nonæ horæ terminum, quarta ad auroram, & ortum usque, solis. De divisione autem noctis vide Alexan. ab Alex. lib. 4. cap. 20. Josch. Ringelberg. de tempore. De castrorum autem vigiliis Alex. ab Alex. lib. 1. cap. 12.

Militaria alia dona] Pinius cap. 26. Decium ab exercitu civica corona de quaerit, quæ dabatur ei, qui civis in bello servasset, & obsidionali, quæ dabatur ei, qui civis obsidione liberasset, donatum feribit. De obsidionali autem corona, quam si, qui liberati obsidione duci dabant, diximus supra.

Priva iunctis] Veteres auctore Gell. lib. 10. cap. 20. Priva dixerunt, quæ nos singula dicimus. quo verbo Lucilius 1. Satyr. lib. est usus:

Abdomina thymia venientibus priva

Dabo.

Velut indagine disipator] Indago ferarum est inquisitio, cum appositis retibus hominibusque, omnes sylvarum exitus ac via custodiuntur, ne qua feris effugium pateat. Virgil lib. 4. Salusque indagine cingunt. Et Cæsar lib. 8. de bello Gallico, sylvis vndique impeditissimis, aut altissimo flumine, velut indagine mun tum hunc infidus circumdederunt.

Emerita decendo stipendia esse] Emeritis stipendijs dicebantur, qui legitima stipendia contecerant omnia, quæ triginta fuisse lex Tullia indicat, quæ in minorum ætatem annis triginta definiuit, quos militare coegit. Ætatem namque militarem à 17. anno usque ad 46. eisdemque etiam iuniores, ut post eam seniores appellarunt. Qui vero emeritis stipendijs rarius militare cogebantur, à auctore Dion. lib. 45. evocati dicebantur.

Gaurus mons.

Vigiliarum ratio apud veteres.

Priva quid.

Emeritis stipendia. Etiam militaria. Evocati quæ.